

CZĘSTOCHOWSKIE STOWARZYSZENIE ETOH

INFORMATOR PRAWNY

NR 4

Stan prawny
1 kwietnia 2021r.

2021

NR 4

INFORMATOR PRAWNY

Częstochowskiego Stowarzyszenia ETOH

MIĘDZYNARODOWE
ORGANY OCHRONY
PRAWNEJ

**Europejski Trybunał Praw Człowieka
(ETPC)**

1. Rys historyczny

Europejski Trybunał Praw Człowieka (ETPC) (ang. *European Court of Human Rights*, fr. *Cour européenne des droits de l'homme*) – europejski organ sądownictwa międzynarodowego powołany w 1959. Siedziba Trybunału znajduje się w Strasburgu, we Francji.

W następstwie zmian wprowadzonych Protokołem 11, w 1998 Trybunał stał się jedynym i działającym w pełnym wymiarze czasu (ang. *full-time*) organem sądowym Europejskiej konwencji praw człowieka (EKPC), zastępując w tym zakresie Europejską Komisję Praw Człowieka i Trybunał Praw Człowieka.

Orzeka w sprawach praw człowieka zapisanych w Konwencji i protokołach dodatkowych do niej, rozpatrując skargi obywateli 47 państw członkowskich Rady Europy, które ratyfikowały Konwencję. Trybunał jest organem Rady Europy^[1].

W 2010 weszły w życie rozwiązania zawarte w Protokole 14, których celem było zapewnienie efektywności działania Trybunału.

Siedziba Trybunału w Strasburgu od 1995 mieści się w nowoczesnym budynku zaprojektowanym przez brytyjskiego architekta Richarda ¹

¹ https://pl.wikipedia.org/wiki/Europejski_Trybunał_Praw_Człowieka

2 Jakie zadania wykonuje Europejski Trybunał Praw Człowieka

Trybunał odpowiada za przestrzeganie Europejskiej Konwencji Praw Człowieka. Jego zadaniem jest zapewnienie, by państwa członkowskie przestrzegały praw i gwarancji ustanowionych przez Konwencję. Czyni to, rozpatrując sprawy (tzw. skargi), składane przez osoby indywidualne, a czasem przez państwa będące stronami Konwencji. Jeżeli Trybunał uzna, że państwo członkowskie naruszyło jedno lub kilka wspomnianych praw lub gwarancji, wydaje wyrok. Wyroki Trybunału są wiążące dla pozwanych państw, które zobowiązane są je wykonać. Warto więc znać zagwarantowane prawa w Europejskiej Konwencji Praw Człowieka

3. Europejska Konwencja Praw Człowieka

Konwencja o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, w skrócie nazywana Europejską Konwencją Praw Człowieka to umowa międzynarodowa, która weszła w życie 3 września 1953 r., a jej stronami są wszystkie państwa członkowskie Rady Europy. W oparciu o postanowienia Konwencji został powołany do życia Europejski Trybunał Praw Człowieka z siedzibą w Strasburgu, do którego skargi mogą składać grupy osób, organizacje oraz osoby indywidualne. Adres Europejskiego Trybunału Praw Człowieka to:

Europejski Trybunał Praw Człowieka
Rada Europy
67075 Strasburg-Cedex
Francja

. W naszym społeczeństwie Trybunał często mylnie jest traktowany jako remedium na wszelkie mankamenty życia w demokratycznym społeczeństwie: niesprawiedliwość władz, opieszałość sądów i urzędników, niesprawiedliwy wymiar sprawiedliwości itp. Takie postrzeganie Trybunału w Strasburgu jest nie do końca słuszne. Instancja strasburska nie została powołana po to, aby modyfikować rzeczywistość prawną poszczególnych państw, za każdym razem, gdy obywatel nie akceptuje jej. To państwa w pierwszej kolejności mają chronić prawa obywateli, Trybunał w Strasburgu jest ostatecznością. Często również podejmując decyzję o napisaniu skargi do Trybunału zapominamy o tym, że stoi on na straży praw gwarantowanych jedynie Europejską Konwencją Praw Człowieka i Podstawowych Wolności. Zatem staje się właściwy do rozpatrzenia skargi, tylko w sytuacjach naruszenia przez państwo praw gwarantowanych obywatelom Europejską Konwencją Praw Człowieka i Podstawowych Wolności ¹

¹ [https:// www.koszalin.so.gov.pl/europejska-konwencja-praw-czlowieka,m,m1,3,263](https://www.koszalin.so.gov.pl/europejska-konwencja-praw-czlowieka,m,m1,3,263)

PODSTAWOWE PRAWA I WOLNOŚCI ZAPISANE W KONWENCJI

- -prawo do życia (art. 2),
 - zakaz niewolnictwa, poddaństwa i pracy przymusowej (art.4),
 - prawo do wolności i bezpieczeństwa osobistego (art. 5),
 - prawo do sprawiedliwego i rzetelnego procesu (art. 6),
 - gwarancja nullum crimen sine lege, nulla poena sine lege (art.7),
 - prawo do prywatności (art.8),
 - wolność myśli, sumienia i wyznania (art. 9),
 - wolność ekspresji (art. 10),
 - wolność związkowa (art. 11),
 - prawo do małżeństwa (art. 12),
 - prawo do skutecznych środków odwoławczych (art. 13),
 - zakaz wszelkiej dyskryminacji (art. 14),
 - możliwość derogowania zobowiązań konwencyjnych (art. 15).
-

Zakazy Konwencji

Konwencja zakazuje w szczególności:

- ☞ tortur oraz niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania,
- ☞ arbitralnego i bezprawnego pozbawiania wolności,
- ☞ dyskryminacji w korzystaniu z wolności i praw wymienionych w Konwencji,
- ☞ wydalenia przez państwo jego obywateli lub odmawiania im prawa wjazdu,
- ☞ kary śmierci,
- ☞ zbiorowego wydalenia cudzoziemców.

SKARGA DO EUROPEJSKIEGO TRYBYNAŁU PRAW CZŁOWIEKA

1. Warunki wniesienia skargi.

Skargę mogą wnosić osoby fizyczne i prawne. Skargę może wnieść jedna osoba, grupa osób oraz organizacja pozarządowa (Stowarzyszenia Fundacje). Jeśli chodzi o osoby fizyczne to nie trzeba być obywatelem jednego z państw członkowskich Rady Europy. Natomiast naruszenie Konwencji, na które się powołujemy musi być popełnione przez państwo, które ratyfikowało Konwencję, na jego terytorium. . Kolejnym warunkiem jaki trzeba spełnić, to trzeba być, osobiście i bezpośrednio dotkniętym naruszenia przepisów Konwencji, co do których podnosi się zarzut naruszenia. Nie można złożyć ogólnej skargi na przepis lub działanie, na przykład dlatego, że wydają się niesprawiedliwe. Nie można też złożyć skargi w imieniu innych osób jeśli nie jest się ich pełnomocnikiem.

Skargę wnosi się na formularzu urzędowym składającym się z 8 części obejmujących 14 stron w których należy podać informacji

Formularz skargi jest oficjalnym dokumentem prawnym i może mieć wpływ na skarżącego prawa i obowiązki. Formularz należy wypełnić według instrukcji zawartych w dokumencie „Jak wypełnić formularz skargi”. Po wypełnieniu należy sprawdzić, czy wypełnione zostały wszystkie rubryki dotyczące skarżącego sytuacji oraz czy załączone zostały wszelkie niezbędne dokumenty.

Art.47 Regulaminu Trybunału stanowi że skarga nie zostanie przyjęta, jeżeli nie jest kompletna W szczególności należy zauważyć, że art. 47 ust. 2 a) Regulaminu stanowi, iż związane oświadczenie dotyczące stanu faktycznego, zarzucane naruszenia oraz informacje związane ze spełnieniem kryteriów dopuszczalności, muszą być przedstawione w odpowiedniej części formularza skargi. Wypełniony formularz powinien umożliwić Trybunałowi określenie rodzaju skargi i jej przedmiotu, bez odwoływania się do jakichkolwiek innych dokumentów.

Formularz skargi.

W formularzu skargi podajemy następujące informacje :

- ❖ Strony.
- ❖ Oświadczenie dotyczące stanu faktycznego
Przedstawiamy tu w sposób zwięzły i jasny fakty stanowiące meritum sprawy. Bardzo ważna jest chronologia przedstawianych zdarzeń. Musimy jak najdokładniej odtworzyć kolejność i daty opisywanych zdarzeń.
- ❖ Oświadczenie o domniemanych naruszeniach Konwencji
W tym punkcie swoje odbicie znajduje stwierdzenie, że Trybunał rozpatruje tylko takie skargi, które dotyczą egzekwowania praw zawartych w Konwencji. Należy tu dokładnie wyjaśnić, które z przepisów Konwencji zostały naruszone i uzasadnić to odnosząc się do wydarzeń opisanych w punkcie 2.
- ❖ Oświadczenie dotyczące art. 35 § 1 Konwencji
Rozdział ten zawiera w sobie 3 części, które mają pozwolić na weryfikację podjętych przez skarżącego odwoławczych środków krajowych
- ❖ Oświadczenie czego domaga się skarżący
W tym punkcie formularza należy przedstawić, co mamy zamiar osiągnąć składając skargę do Trybunału. Skarżący powinien określić swoje roszczenia w stosunku do pozwanego państwa i ogólnie nakreślić warunki zadośćuczynienia.
- ❖ Oświadczenie dotyczące postępowania przed innymi organami międzynarodowymi
- ❖ Wykaz dokumentów
. Należy więc załączyć tu kopie wszystkich decyzji, na które powoływaliśmy się w poprzednich rubrykach, jak i wszystkie te, które w naszej ocenie mogą być dowodem w sprawie. Powinniśmy ułożyć ich chronologiczny wykaz. Trzeba jednak pamiętać o podstawowych zasadach, których należy przestrzegać kompletując go:
 - kopie wyroków i decyzji powinny zawierać uzasadnienia, a nie tylko sama sentencję orzeczenia,*
 - dołączamy wyłącznie dokumenty związane z przedstawianymi przez nas do rozpatrzenia zarzutami.*
- ❖ Deklaracja i podpis
Podpis musi złożyć skarżący.
Chyba , że skarga zostanie wniesiona przez jego pełnomocnika W takim wypadku to do skargi należy załączyć odpowiedni dokument pełnomocnictwa, podpisany przez skarżącego.

Formularz skargi można wypełnić przy użyciu programu Adobe Reader 9 lub nowszej wersji tego oprogramowania które jest do pobrania na www.adobe.com).

Przed wypełnieniem formularza przy pomocy Adobe Reader dokument należy zapisać na dysku lokalnym. Wypełniony formularz po wydrukowaniu należy wysłać do Trybunału pocztą na adres :

The Registrar
European Court of Human Rights
Council of Europe
67075 STRASBOURG CEDEX
FRANCE

2. Termin wniesienia skargi

Skarga może zostać wniesiona przeciwko państwu-stronie EKPC, w odniesieniu do prawa objętego ochroną EKPC lub protokołu dodatkowego do EKPC, po wyczerpaniu drogi krajowego postępowania w danej sprawie i wyczerpaniu dostępnych środków odwoławczych w terminie **6 miesięcy od daty podjęcia ostatecznej decyzji** liczonej od daty jej otrzymania. Zazwyczaj będzie to data otrzymania pisemnego uzasadnienia, chyba że nie zażądano doręczenia pisemnego uzasadnienia to termin będzie liczył się od daty ogłoszenia orzeczenia.

Wyczerpanie dostępnych środków odwoławczych oznacza że od orzeczenia Sądu I Instancji orzeczenie zostało zaskarżone do Sądu II Instancji, a od takiego orzeczenia została wniesiona skarga kasacyjna do Sądu Najwyższego o ile istniała prawna droga takiego zaskarżenia. Jeśli w sprawie karnej była możliwość wniesienia kasacji to takim przypadku należy wykorzystać ten dostępny nadzwyczajny środek zaskarżenia orzeczenia. W postępowaniu administracyjnym należy wyczerpać środki zaskarżenia aż do orzeczenia NSA. Czyli tam gdzie przysługuje nadzwyczajny środek zaskarżenia to musimy wnieść taki środek odwoławczy a tam gdzie nie przysługuje możliwość zaskarżenia kasacją, skargą kasacyjną to wystarczające jest orzeczenie wydane w II instancji. Europejski Trybunał Prawa Człowieka nie pełni funkcji IV instancji. Zarzuty mogą odnosić się jedynie do spraw dotyczących odpowiedzialności organów władzy państwowej (władzy ustawodawczej, organów administracyjnych, sądów itp.). Trybunał nie rozpatruje zarzutów skierowanych przeciwko osobom fizycznym lub instytucjom prywatnym

3. Przedmiot skargi

Skarga musi dotyczyć jednego z praw zawartych w Europejskiej Konwencji Praw Człowieka. Zarzucane naruszenia mogą dotyczyć szerokiego zakresu spraw, takich jak:

- 👉 tortury i złe traktowanie więźniów
- 👉 zasadność pozbawienia wolności
- 👉 naruszenia w postępowaniu cywilnym lub karnym,
- 👉 dyskryminacja w korzystaniu z praw zawartych w Konwencji
- 👉 ograniczenia praw rodzicielskich
- 👉 brak poszanowania życia prywatnego i rodzinnego
- 👉 brak poszanowania mieszkania oraz korespondencji,
- 👉 ograniczenia w wyrażaniu opinii lub przekazywaniu i otrzymywaniu informacji,
- 👉 wolność uczestniczenia w zgromadzeniach lub demonstracjach
- 👉 wydalenie i ekstradycja, konfiskata mienia oraz wywłaszczenie

W skardze nie można odwoływać się do treści wyroku wydanego na niekorzyść skarżącego. Trybunał nie jest kolejną instancją sądową mającą kontrolować, czy wyrok był sprawiedliwy. Należy to wyłącznie do sądów krajowych. Zadanie Trybunału ogranicza do oceny, czy wyrok został wydany w drodze rzetelnego procesu sądowego z zachowaniem wszystkich gwarancji zawartych w art. 6 Konwencji. Skargi ograniczającej się do zarzutu, że wyrok był niesprawiedliwy lepiej nie wysyłać do Strasburga, ponieważ i taka skarga będzie odrzucona.

WYROK EUROPEJSKIEGO TRYBUNAŁU PRAW CZŁOWIEKA

Postępowanie przed Europejskim Trybunałem Praw Człowieka kończy się orzeczeniem wydanym przez Izbę rozpatrującą daną sprawę. Orzeczenie to jest odpowiedzią na pytanie czy nastąpiło naruszenie Konwencji i w jaki sposób. Izba orzeka w nim także o zadośćuczynieniu oraz o kosztach i wydatkach. Wyroki Europejskiego Trybunału Praw Człowieka są ostateczne, jednak nie uchylają automatycznie, naruszających Konwencję orzeczeń sądów krajowych. W przypadku stwierdzenia przez Trybunał naruszenia przez państwo postanowień Konwencji, na państwach spoczywa obowiązek dostosowania sytuacji prawnej i faktycznej do jej wymogów. Może to być np. wznowienie procesu, wydanie decyzji o wypłaceniu odszkodowania, zwolnienie z aresztu, a nawet zmiana przepisów prawnych. Jeżeli żadne działanie tego rodzaju nie może być zrealizowane Trybunał orzeka, gdy zachodzi taka potrzeba, słuszne zadośćuczynienie pokrzywdzonej stronie.

REGON: 240530048, NIP:
9492019492
adres ul. ALEJA POKOJU, nr
12, lok. ---, miejsc.
CZESTOCHOWA, kod 42-
207,
Numer KRS: 0000266366

